

Poslední kapitola (str. 298–312), nazvaná „Antika, mytologie a realismus“, je závěrečnou poznámkou o bohatém antickém odkazu dnešku. Trilsova publikace je na str. 317–352 opatřena velmi bohatým poznámkovým aparátem, jenž dohromady čítá 503 poznámky, v nichž zdaleka nejde jen o odkazy na literaturu, nýbrž často se v nich podstatně rozvádějí informace z jednotlivých kapitol. Trilse nezapře, že je vskutku dobrým znalcem současné německé (ale i jiné) dramatické tvorby a při srovnání antiky s dneškem se snaží mít neustále na zřeteli aktualizaci a přínos nových her především pro současnou socialistickou kulturu. Klasický filolog ovšem leckdy cítí potřebu důkladnějšího vypořádání se s antickou předlohou. V každém případě však jde o publikaci velmi podnětnou, která jistě mnohé napoví současným dramaturgům, a je nutno konstatovat, že v NDR není zájem o podobnou tematiku ojedinělý. Je jen škoda, že orientaci v práci poněkud ztěžuje to, že kniha není opatřena seznamem odborné literatury.

Dagmar Bartoňková

EIRENE XIV, XV. Studia Graeca et Latina; Academia Praha 1976, 196 s., 1977, 195 s.

Pět statí 14. svazku periodika EIRENE, orgánu komitétu vědců o antickém starověku v socialistických zemích, přináší problematiku z různých disciplín oboru. Do oblasti starověké historie patří článek J. Pečírky (Praha), který se zabývá teoretickými a metodologickými otázkami krize athénské polis ve 4. století př. n. l. a který představuje autorův příspěvek na 14. světovém historickém kongresu v San Francisku v roce 1975; je zde vyloženo Pečírkoovo stanovisko k problému, o němž se mnoho diskutuje (tato diskuse je v článku shrnuta a zhodnocena). Rovněž teoretickým problémem starověkých dějin se zabývá sofijský profesor Boris Gerov; předmětem jeho úvahy, marxisticky založené a z antických svědectví vycházející, je charakter thrácké venkovské obcíny. — Článkem G. Hērese (Berlín) o fragmentu bronzové skládací trojnožky z antických sbírek berlínských Státních muzeí je zde zastoupena klasická archeologie — Literární historii se věnuje D. Bartoňková (Brno) ve studii „Prosimetrum, the Mixed Style, in Ancient Literature“: upozorňuje na sporné otázky (původ, definice), týkající se prosimetra, jež ji přivedly k jeho zkoumání, a předkládá hlavní výsledky, jichž se dopracovala studiem tzv. smíšeného stylu u jeho nejtýpějších antických představitelů. Poslední studie 14. svazku sborníku EIRENE, „Zur Interpretation des Photios-Abschnittes über Ainesidemos“, již zasvětil její autor, prof. K. Janáček (Praha), interpretačním otázkám, představuje slovo filologa v řešení problému, lze-li u fragmentů skeptika Ainesidema mluvit o autentickém dochování či pouze o parafrázi; Janáček rozebírá fragmenty, zachované v excerptech patriarchy Fotia.

15. číslo časopisu EIRENE přináší čtyři statí; ve dvou z nich řeší jejich autoři otázky z dějin starověku, jedním článkem jsou zastoupeny oblasti literární historie a klasické archeologie. H. Kreissig (Berlín) se ve svém článku zabývá vlastnickými vztahy v helénistickém světě týkajícími se půdy, s konkrétním zaměřením na helénistický Orient. Text tohoto článku je příspěvkem, který přednesl autor na kolokviu o helénistickém a římském pozemkovém vlastnictví, které se konalo v Cambridge v roce 1976. Autor na základě starověkých pramenů, z velké části nápisných, rozebírá různé formy pozemkového vlastnictví a závislosti přímých výrobců v nejdůležitější oblasti výroby, v zemědělství, v té části řeckého světa, kde se od 3. stol. př. n. l. uplatňovaly jak vztahy helénistické, tak i čistě orientální. Starověkými vztahy zemědělskými se zabývá i I. S. Svencickaja (Moskva) ve své statí nazvané „Some Problems of Agrarian Relations in the Province of Asia“. Autorka podává pohled na zemědělství v Malé Asii od 1. stol. př. n. l. až po pozdní císařství. Zvláštní pozornost je podle autorky třeba věnovat zemědělským vztahům ve 3. – 4. stol. n. l., na něž mělo vliv šířící se křesťanství. — Další článek spadá do oblasti literární historie. Je to rozšířený příspěvek, který jeho autor J. Burian (Praha) přednesl na Mezinárodním kongresu klasických studií konaném v Madridě v roce 1974. Autor ve svém článku ukazuje, jak se v dochovaných pramenech odráží rozdílný pohled římských autorů na charakter Římanů a barbarů. Jako hlavní podklad pro svůj rozbor si vybral soubor životopisů římských císařů známý dnes pod názvem *Historia Augusta*, v němž jsou zachycena nejen fakta z římských dějin 2. – 3. stol. n. l., ale zároveň se v něm projevuje i vliv a myšlení doby,

ve které tato důležitá literární památka vznikla (přelom 4.—5. stol.). Rozdílné posuzování Římana a barbara z hlediska Římana, se kterým se setkáváme v HA, je doloženo i srovnáním s podobnými pohledy, které jsou zachyceny ve sbírce panegyriků na císaře ze 3.—4. stol. — Poslední článek 15. čísla sborníku EIRENE je věnován klasické archeologii. Při registraci soukromých sbírek starověkých starožitností v Nikósii na Kypru byly nalezeny některé velmi cenné antické předměty. Popis čtyř předmětů z těchto sbírek (dvou unikátních kyperských figurek a dvou megarských nádob) Podává Pavlos Flourentzos (Nikósie) v článku „Some Antiquities from Cypriot Private Collections“. Součástí článku jsou fotografie všech popsanych předmětů.

Oddíl diskuse a materiálů se ve 14. čísle sborníku EIRENE převážnou většinou (se dvěma výjimkami) vztahuje k práci na mezinárodním vědeckém plánu Tabula Imperii Romani. V 15. čísle nalézáme v této části časopisu příspěvek zesnulého profesora B. Svobody z Prahy († 18. 8. 1975) „Die Länder der Tschechoslowakei in Nachbarschaft der antiken Welt“. — Velmi obsáhlá je v obou číslech recenzní část, v níž spolupracovníci časopisu referují o řadě publikací z nejrůznějších specializací oboru; recenzované knihy vycházely v zemích komitétu EIRENE i jinde ve světě. Recenzní část 14. čísla je uzavřena zprávou H. Kurzové (Praha) o 13. mezinárodním kongresu komitétu EIRENE v Dubrovniku v roce 1974. V 15. čísle mimo jiné referuje P. Oliva (Praha) o sborníku dokumentů z 12. mezinárodní konference EIRENE: „Actes de la XIIe conférence internationale d'études classiques EIRENE, Cluj—Napoca 2—7 octobre 1972“ (Bucuresti—Amsterdam 1975, 767 s.).

Připomeňme ještě, že 14. svazek EIRENE vyšel po smrti jednoho z předních členů komitétu a redakce tohoto časopisu, sovětského vědce, profesora starověkých dějin na univerzitě v Moskvě, S. L. Utčenka († 2. května 1976; členem prezidia komitétu EIRENE byl od jeho založení v roce 1957). Památce tohoto významného světového představitele moderních antických studií je věnována Pečírkova studie „The crisis of the Athenian polis in the fourth century B. C.“, o níž zde již byla zmínka. — V 15. čísle připomíná J. Irscher (Berlín) významné životní výročí dr. Emilie Boerové, zasloužilé spolupracovnice Akademie věd Německé demokratické republiky. Tato odbornice, která se v oblasti antického starověku věnovala zvláště astronomii a astrologii a vydávání textů, jež se vztahují k těmto oborům, se 23. září 1974 dožila osmdesáti let.

Jana Nechutová—Květoslava Rubešová

